

Motion till riksdagen 2022/23:2013

av **Lars Mejern Larsson m.fl. (S)**

Näringspolitik i Västsverige

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att näringspolitiken bör förstärkas genom att se över förutsättningarna för att skapa en bättre näringspolitik i Västsverige och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Västsverige är ett tillväxtområde. De bekymmer som finns är främst fortsatta rekryteringsproblem, matchning mellan arbetslösa och lediga jobb samt att få fler nyanlända i arbete. Det finns också stora behov i flera branscher efter att pandemi-restriktionerna lyfts. Besöksnäringen är den bransch som har haft det svårast under pandemin, främst i kustområdena och i Värmland. Extra hårt har också gränshandeln mot Norge drabbats när gränsen varit stängd. Även tillverkningsindustrin, transporter och handel har påverkats negativt.

Västsverige skiljer sig från övriga landet genom att andelen sysselsatta inom tillverkningsindustri och jordbruk/livsmedelsindustri sticker ut. De delar av Västsverige som domineras av dessa näringsgrenar har inte samma tillväxttakt som regionen som helhet. I dessa branscher är det ofta svårt att hitta den kompetens som krävs för fortsatt utveckling.

Regeringens strategi för en ny industrialisering för att locka fler industriinvesteringar till Sverige är oerhört viktig för Västsverige, som är en av landets mest industritunga regioner. Både Industriklivet och Klimatklivet är av stor betydelse för den gröna omställningen i Västsverige och bör fortsatt utvecklas. Utbyggnaden av laddinfrastruktur är nödvändig för att möta den ökade elektrifieringen inom fordonssektorn. Även skogs-baserad biokemi, datadriven innovation med fokus på hälsa och AI samt Smart industri är viktiga områden. Regeringen har också genomfört insatser kopplade till Innovations-rådets arbete inom life science, miljö och klimat samt digitalisering. Life science är en nyckelsektor för Sverige och Västsverige.

Göteborg och dess kranskommuner är ett nav för västsvensk industriutveckling med sin långa industritradition och stora företag. Det är också här en stor del av Västsveriges forskningsverksamhet är koncentrerad. Ett annat område som blir allt viktigare och där en stor del av framtidens sysselsättning kommer att finnas, inte minst genom den gröna omställningen, är tjänstesektorn. Exempelvis bedrivs forskning på hög nivå vid Centrum för tjänsteforskning vid Karlstads universitet, med fokus på värdeskapande genom tjänster.

Finansiering av innovationer och satsningar är ett bekymmer för företag utanför de stora tillväxtområdena i Sverige. Västsverige är ett område där företag på mindre orter har svårt att få finansiering till en rimlig kostnad, om de över huvud taget får denna hjälp av banker och andra kreditinstitut. Även de små och medelstora företagen är viktiga för exporten. Tillgång till finansiering av exportaffärer är en nyckelfråga för många av dessa och även rådgivning inför exportsatsningar. Vad gäller såväl stöd och finansiering för vägen från innovation till tillverkning som exportfrämjande insatser är det viktigt att dessa verkligen kommer mindre företag på små orter och på landsbygden till del.

Samtidigt som alltför många människor är öppet arbetslösa i Västsverige finns det lediga jobb i regionen. Västsverige har liksom övriga Sverige i stort en ojämnt fördelad arbetslöshet. Arbetslösheten är särskilt hög hos personer utan gymnasieutbildning eller med kort vistelsetid i Sverige. Att ta till vara alla individers kompetens, vare sig den införskaffats inom landet eller i någon annan del av världen, är viktigt för en lyckosam integration för nyanlända svenskar liksom för rörligheten på arbetsmarknaden.

Näringslivet i Västsverige har svårt att finna den kompetens man söker för olika tjänster. Rekryteringsbekymmer är inget specifikt storstadsproblem utan gäller också i stor utsträckning företag på mindre orter. Den investering i nya utbildningsplatser inom vuxenutbildningen – i ett nytt kunskapslyft och aktiva insatser för långtidsarbetslösa – som genomförs är positiv för vår region. Det är viktigt att denna satsning utvecklas på ett sådant sätt att man utgår från lokala samt regionala förutsättningar och inte framhärdar likformiga regler för hela landet. Är behoven olika så skiljer sig också insatserna åt.

Många branscher genomgår en snabb utveckling. Detta får till följd att personer med lång erfarenhet av en bransch eller ett yrke tvingas att byta jobb. Arbetsgivarna behöver ta ett större ansvar för kompetensutveckling i arbetslivet tillsammans med staten och den enskilde. Genom en validering av befintliga kunskaper kopplat till utbildning inom det kompletteringsbehov som framkommer kan steget till ett nytt arbete kortas ned väsentligt. En tydlig signal om exakt vilken utbildning som krävs för ett nytt jobb kan dessutom öka studiemotivationen hos de som drabbas av arbetslöshet.

När man analyserar arbetslösheten bland unga framgår tydligt vad som hindrar steget in på arbetsmarknaden. Problem har främst de ungdomar som saknar gymnasieutbildning eller har en funktionsnedsättning samt utrikes födda som kommer till Sverige under senare tonåren. Den jämlika skolan måste vara i fokus. För många elever lämnar skolan utan fullständiga betyg. Det är viktigt att vi ser kommunerna som en viktig aktör för att komma till rätta med ungdomsarbetslösheten. Många gånger kan kommunerna via sina kontaktnät med det lokala näringslivet hjälpa till att slussa ut ungdomar till en meningsfull sysselsättning och senare jobb. Idag är många ungdomar, även de med godkänd gymnasieutbildning, hänvisade till kortsiktiga anställningar via bemanningsföretag eller som timvikarier med korta varsel för de timmar man får arbeta. Detta ger en otrygg livssituation och skjuter upp de ungas möjligheter till ett normalt vuxenliv.

Arbetsförmedlingen reformeras i stora delar där bland annat fristående aktörer ges ansvar för att matcha och rusta arbetssökande för jobb. Dessa aktörer kommer att få ersättning baserad på i vilken grad de lyckas få ut de arbetssökande i jobb och sysselsättning. För att arbetet ska kunna fungera väl är det viktigt att utreda i vilken utsträckning och på vilket sätt kommunerna kan spela en roll i det nya systemet. Då många kommuner har både kompetens och upparbetade organisationer är det rimligt att överväga om kommunerna också, på samma villkor som fristående aktörer, ska kunna agera aktör och kunna erbjuda utbildningar och matchning samt få ersättning från staten för detta. En fördel skulle också vara att risken att stå utan aktör för den arbetslöse minskar jämfört med om vi enbart förlitar oss på privata aktörer. Arbetslösa är alla olika och har olika behov av stöd, och på detta sätt blir valfriheten ännu större. Det är dessutom en förutsättning för att verksamheten ska kunna fortgå även i områden där det finns för få arbetslösa för att någon marknad för privata aktörer ska uppstå. Också civilsamhällets aktörers möjlighet till medverkan bör beaktas.

Västsveriges tillverkningsindustri är beroende av fungerande godstransporter som många gånger påbörjas på landsbygden. Vi ser positivt på den tidigare regeringens satsning på ökat underhåll av järnvägsspår och vägar på landsbygden. Det är en satsning på bättre arbetspendling och effektivare godstransporter på både väg och järnväg som gynnar hela landet och som förstärker Sveriges position som export- och industriland. I Västsverige är det därför otroligt viktigt att såväl det västsvenska paketet som satsningen på E20 fullföljs. Vår region är också beroende av att vattentransportleden mellan Väneren och Göteborg fungerar på ett funktionellt sätt. Att satsningen i Göteborgs hamn skapar möjligheter till utveckling är också viktigt för industrin i hela Västsverige. Med större transportfartyg ställs nya krav på hamnens funktioner när konkurrensen är hög och transportpriserna ökar. Det krävs dessutom att järnvägsnätet är utbyggt för att klara transporter till och från hamnen. Det allvarliga säkerhetspolitiska läget ställer ökade säkerhetskrav för både industri och infrastruktur i vår region. Det gäller inte minst petrokemin, som kan hamna i ett särskilt utsatt läge. Många verksamheter upplever också en ökad risk för cyberattacker, vilka måste hanteras i en allvarligare tid.

Tillgänglighet till kommersiell service såväl som myndighetsnärvaro är en av förutsättningarna för att människor ska kunna bo, jobba och driva företag i alla delar av landet. Detta är också ett bekymmer inom vår region. Inte minst i Dalsland, Värmland och Skaraborg finns områden som idag saknar nästan all form av kommersiell service. Postens service är en förutsättning för företag i områden där alternativa kommersiellt baserade distributionsbolag saknas. Statliga myndigheters, såsom Arbetsförmedlingen, Skatteverket, Försäkringskassan, Polismyndigheten med flera, närvaro behöver också öka. Deras betydelse för såväl boende som näringsliv ska inte underskattas även om många av kontakterna sker på digital basis. Det personliga mötet ska inte undervärderas. Detta kan exempelvis ordnas genom att mobila team besöker kommunen vissa dagar i månaden.

Med schysta villkor, löner som går att leva på och balans mellan olika anställningsformer, som innebär att otrygga anställningsformer motverkas, blir livet lättare för många, framför allt för kvinnor. Samtidigt är det även viktigt att satsa på kvinnligt företagande. Den offentliga sektorns arbetsgivarskap behöver vässas med ambitionen att vara ett föredöme på hela arbetsmarknaden. Arbetskraftsinvandring ska bara tillåtas när det inte går att hitta rätt personer i Sverige. Jobb i yrken där det inte råder brist på arbetskraft ska gå till arbetslösa personer i Sverige. I regeringsställning har vi bland annat infört krav på bra arbetsvillkor i offentliga upphandlingar. Vi vill också ta krafttag

för att motverka stress och psykisk ohälsa i arbetslivet genom att skärpa kraven på arbetsgivare och förbättra arbetsskadeförsäkringen och företagshälsovården.

Lars Mejern Larsson (S)

Petter Löberg (S)

Dzenan Cisija (S)

Jennie Nilsson (S)

Ida Ekeröth Clausson (S)

Joakim Järrebring (S)

Mats Wiking (S)